

İŞÇİNİN SESİ

ÇEK-AL

Fabrikalardan makine sesinden

önce *İşçinin Sesi* gelecek!

Yıl: 14, Sayı: 359, 8 Ağustos 1988

Tek büyük işçi sınıfı!

Tek silah illegal parti!

Tek yol devrim!

1979 yılında partimizde büyük bir kavga patlak vermiş ve bununla birlikte derin bir ayrışma gerçekleşmişti

TKP'DE KAVGANIN TARİHÇESİ

VIII

Aramıza yeni katılan ve parti içi kavgayı yaşamamış olan yoldaşlarımız, bizden, kavganın tarihçesine ilişkin seçme bilgilerin yeniden yayınlanmasını istemişlerdi. Bu isteği yerine getirmek üzere yayınlamaya başladığımız derleme dizisinin, bu sayımızda sekizincisini yayınlıyoruz.

Geçen sayımızda, kavganın altında yatan ana görüş ayrılıklarını ele almaya başlamıştık. Bu sayımızda, tüm ayrılıkların göbeğinde duran, burjuvazi değerlendirmesi konusunda, Yürükoğlu yoldaşımızın yazdığı, gazetenin 113-114. ve 115-116. sayılarında yayınlanmış olan uzun yazısının ikinci bölümünü bazı kısaltmalarla veriyoruz.

İLERİ DEMOKRATİK HALK DEVRİMİNDE TEKELDİŞİ BURJUVAZİ

R. Yürükoğlu

İ TÜRKİYE'DE TEKELDİŞİ BURJUVAZİNİN NİTELİĞİ

Geçen yazımızdan çıkan sonuç, liberal burjuvazinin (oportünistlerin "ulusal burjuvazi" dedikleri) tekel dışı burjuvazi olarak anlaşılması gerektiğidir. Kaldığımız yerden sürdürürsek, tekel dışı burjuvazinin toplumsal ve siyasal niteliğini ("cibilliyetini") belirleyen şey, onun halk sınıflarıyla ve burjuvazinin tekelci kesimiyle olan ilişkilerinin yapısıdır. Biz bu ilişkilerin arasından konumuzu ilgilendirenleri bakalım.

Tekeldışı burjuvazi ile tekelci burjuvazi arasındaki çelişkilerin yapısı

Bizim oportünistlerimiz çok vulgar bir ekonomi ve toplum anlayışları vardır. Onlar, liberal burjuvazi ile tekeller ve emperyalizm arasındaki çelişkiler üstüne yazarlar da yazarlar. İleri demokratik halk devriminde bağlaşıklar konusunu getirir, bu çelişkilerin üstüne kurarlar. Liberal burjuvazi devrimin ve devrim için kurulacak cephenin vazgeçilmez ögesi yaparlar. Neden? Tekeldışı burjuvazinin tekellerle ilişkisi vardır.

Tekelci sermaye ile tekeldışı sermaye arasında çelişkiler vardır ve bu çelişkilerin toplumsal ve siyasal yaşamda oynadığı bir rol vardır. Ama unutulmamalıdır ki, kapitalist ekonomide bu iki sermaye çeşidi "iki karşılıklı dışlayan" varlık değildir. İkisi de tekelci kapitalizmin egemen olduğu formasyonun parçalarıdır. Bu demektir ki, bu iki sermaye biçimi

arasında çelişkiler olduğu kadar karşılıklı yarar ilişkisi de vardır. Aralarındaki çelişkiler bu ilişkileri içinde doğar.

Tekelci sermaye için tekeldışı sermayenin varlığını ve yeniden üretimini yararlı ve gerekli kılan bir dizi ekonomik neden vardır. Onun için, "tekeller tekeldışı sermayeyi yutar, yok eder" yollu tek taraflı, vulgar oportünist tekerlemelere karşı uyanık olmak gerekir. Evet, küçük ve orta kapitalistler ve de özellikle küçük meta üreticileri arasında iflaslar, erimeler, yutulmalar hiç değişmeyen bir ekonomik eğilimdir. Ne var ki, gidenin yerini yenisi, tekellere göbeğinden bağlı olanı alır. Bu da sürekli bir eğilimdir.

Tekelci sermaye için, tekeldışı sermayenin varlığı ve yeniden üretiminin yararlı ve gerekli kılan bazı nedenleri şöyle sıralayabiliriz:

1. Tekeldışı sermaye her zaman daha az kârlı alanlarda iş görür. Bu, tekelci sermaye için çok yararlı bir iş bölümüdür. Böylelikle, az kârlı alanlarla uğraşmak durumunda kalmadan o alanlarda yaratılan değere de el atar.

2. İşgücü arzındaki yenilemeler ve tekel dışı kesimin genellikle düşük emek verimliliği nedeniyle bu kesim bir anlamda tekelci sermayenin istediği yüksek nitelikli, deneyimli işçinin yetiştirildiği "emek okulu" görevi görür.

(...)

3. Tekeldışı sermaye, aynı zamanda, yaygın ve içiçe geçmiş tekel üretiminde "geri üretim hattı" olarak görev görür. Sürekli ve büyük ölçekte üretim yapan birimlerin alt gereklerini karşılar. En güzel örneği, otomobil parçaları endüstrisidir. Türkiye'deki yaygın deyimiyle "yan sanayi" işte bu

çeşit tekellere bağlanmış küçük burjuva ve tekel dışı burjuva üretimine verilen addır. Aslında, "alt sanayi" demek gerekir.

Daha da sayılabilir. Bu örnekler, tekeldışı sermayenin tekellerin nasıl işine yaradığının örnekleridir. Tekellerin altında tekeldışı sermayenin yaşayabilmesinin ana nedeni değildir.

Tekeldışı sermayenin, tekellerin yanı sıra varlığını inatçı biçimde sürdürebilmesinin ana nedeni, bu iki sermaye çeşidinin aynı üretim biçiminin iki değişik anını (moment) temsil ediyor olmasıdır. Tekeldışı sermaye serbest rekabet dönemini, tekelci sermaye tekelci kapitalizm dönemini temsil eder. Böyle bir ilişki içinde, tekelci sermayenin tekeldışı sermayeyi dağıtış süreci, bir üretim biçiminin bir başka üretim biçimini ortadan kaldırması gibi işlemez. Örneğin, kapitalizm altında feodal kalıntılar yaşamlarını kendi içlerine kapalı olarak sürdürürler ve kapitalizm sızdıkaça yok olurlar. Oysa tekeldışı sermaye, tekelci kapitalizm altında yeniden ürer. Bu, rekabetçi kapitalizmin, tekellerin egemenliği altında kendini yeniden üretmesidir. Böylece, tekeldışı sermaye, bir yandan sürekli olarak ortadan kalkarken, öte yandan sürekli yeniden doğar.

Tekelci sermaye ile tekeldışı sermaye tek bir yapının, tekelci sermayenin genişletilmiş yeniden üretimi sürecinin parçalarıdır. Ve de ikisi birlikte, emperyalist finans-kapitalin genişletilmiş yeniden üretimi sürecinin parçasıdır. "Ekonomik bağımlılık" olarak tanımladığımız ilişkinin altında bu gerçek yatar. Türkiye "ulusal burjuvazi"si ya da "ulusal tekelci burjuvazi"si bu gerçeğin dışında

değildir!

Yukarıda değindiğimiz ekonomik olguya bağlı olarak, Türkiye'de tekelci kapitalizm gelişip güçlendikçe, tekeldışı sermayenin tekelci sermayeye bağımlılığı da artmaktadır. Oportünistler ise, finans-kapital güçlendikçe, tekeldışı burjuvazi daha da devrimcileşiyor sonucuna çıkan bir mantık yürütüyorlar.

Türkiye'de finans-kapital güçlendikçe, tekeldışı sermayenin tekellere bağımlılığının artmakta oluşunun başlıca üç göstergesi vardır.

Türkiye'de son yıllarda iyice belirginleşen "yan sanayi" olgusu, kapitalizm derinleştikçe tekeldışı sermayenin giderek daha büyük bölümünün tekellerin "taban örgütü" gibi işlev görmeye başladığının birinci göstergesidir. Bu durum en güzel alt sözleşmeler örneğinde görülür. Tekeller, pek çok küçük ve orta işletme ile alt sözleşmeler yaparak, onlara kendileri için gerekli bazı küçük parçaları ürettiriyorlar. Bu çeşit alt sözleşmelerin ekonomik yaşamda taşıdığı anlam çok önemlidir. Alt sözleşme yoluyla tekele bağlı üretime koyulan orta ya da küçük işyeri sahibi "hukuksal" açıdan hâlâ işletmesinin mülkiyetine sahiptir ama kendi üretim araçlarının kullanımında artık fiili güç ve yetki sahibi değildir. Gerçek ekonomik güç, karar, yetki o işletmenin üretimini kendine kapatan tekele geçmiştir.

Tekellerin, güçlendikçe tekeldışı sermayeyi toplumsal işbölümünde giderek daha düşük verimliliğe sahip alanlara sınırlaması, tekeldışı sermayenin bağımlılığını artıran bir başka gelişimdir.

Küçük ve orta işletmelerin yeniden üretim sürecinde sınırlı finansman

gücüne sahip oluşu nedeniyle finans-kapitale, bankalara, kredi kuruluşlarına tam anlamıyla bağlı kalışı da aynı biçimde bağımlılığını artırmaktadır.

Böylece, ileri kapitalist-emperyalist ülkelerde çok ilerlemiş bir süreç Türkiye'de de hızla yol almaktadır. Finans-kapital güçlendikçe, tekeldışı sermayenin giderek daha büyük bölümü biçimsel sahipliği saklı tutarken, gerçekte *tekelci sermayeye bağlı üretim birimleri* durumunu almaktadır. Böyle işletmelerin ise, kapitalizmin ilk dönemindeki bağımsız girişimciyle uzak yakın benzerliği kalmadığı açıktır.

İşte tekeldışı burjuvazi ile tekelci burjuvazi arasındaki çelişkilerin kapsamı, yoğunluğu ve şiddeti yukarıda kısaca özetlemeğe çalıştığımız iki özelliğin (*yani tekelci sermayenin hegemonyası altında bağımlılık ve karşılıklı yarar*) eksenini içinde ve finans-kapitalin somut olarak ulaştığı *gelişme aşamasına* bağlı olarak belirleriz.

Tekeller ekonomide daha işin başında iken, daha yeni gelişirken tekelci sermaye ile tekeldışı sermaye arasındaki çelişkiler çok daha keskindir. Tekeldışı sermayenin ekonomide hâlâ güçlü dayanak noktaları ve daha belirgin bağımsızlığı vardır.

Tekeller yeterince güçlendiğinde, finans-kapital ekonominin "*yönetim tepeleri*"ni ve devleti ele geçirdiğinde iki sermaye türünün çelişkilerinin içinde yer aldığı ortam değişir. Tekelci sermaye, tekeldışı sermaye üstünde hegemonyasını kurmuş, onu kendine bağlamıştır. Bir anlamda "*alt-üst*" ilişkisi doğmuştur. Bundan sonra, iki sermaye türü arasındaki çelişkiler bu "*alt-üst*" ilişkisi içinde yürür.

Bu, *organik bir iç ilişki* demektir. Binbir görünür ve görünmez bağla tekelciye bağlanan tekeldışı sermaye, tekelci sermayenin içine düştüğü her ciddi bunalımda öncelikle, hatta tekelci sermayeden daha önce etkilenenektir. Örneğin, işçi sınıfının tekelciye karşı yükselteceği her çeşit hak alma savaşımı *öncelikle* tekeldışı burjuvaziye vuracaktır. Onun sermaye birikimi, ekonomik gücü tekelci burjuvaziye kıyaslanmayacak denli dar manevra alanı sağlamaktadır. Böylece tekelci, tekeldışı burjuvaziden ayrı yakalamak giderek zorlaşır, çünkü tekeldışı sermaye giderek özerkliğini yitirmektedir.

Burada bir noktaya dikkat çekelim. Söylediklerimizden, tekelci sermaye ile tekeldışı sermaye arasındaki çelişkilerin kalktığı sonucu hiçbir şekilde çıkartılamaz. Ancak bu çelişkilerin tekeldışı burjuvaziye, oportünistlerin sandığı gibi, tekelciye ve emperyalizme karşı anlamlı, esaslı bir karşı çıkışa götürmeyeceği sonucu çıkarılabilir.

Son bir nokta. Tekeldışı burjuvazinin giderek artan oranda iç ve dış tekelci sermayeye bağımlı oluşu ve elde ettiği artık-değerin giderek artan oranını iç ve dış tekelciye kaptırışı hiç bir şekilde tekeldışı burjuvazinin yerli tekelci burjuvazi ve emperyalizm tarafından *sömürüldüğü anlamına gelmez*. Tekeldışı burjuvazinin tekelci burjuvazi tarafından "*sömürüldüğü*" tezi Fransa'daki "*anti-tekel bağlaşıklık*" stratejisinde yer alan, bizce sınıf uzlaşmacılığının temeli olan bir tezdir! (TKP'nin Üçüncü Programı da aynı anlayışla işlenmiştir.)

Tekeldışı burjuvaziye sömürülen

bir toplumsal güç olarak ele alıp halk sınıflarının yanına koymak aslında Maocuların enternasyonal düzeyde yaptığı çarpıtmayı ülkeler düzeyinde yinelemek anlamına gelir. Maocular'ın üç dünya teorisi, bağımlı ve sömürülen, hatta bazı emperyalist ülkelerin sömürücü sınıflarını sömürülen halk yığınlarının yanına sıkıştırıyor. Bu da öyle. Tekeldışı burjuvaziye, yerli tekelci ve emperyalizmin "*sömürdüğü*" bir kesim olarak sömürülen halk sınıfları arasına katıyor. Bu anlayışın sonucunu TKP üst yönetimini tutan oportünistlerin tutumunda açıkça izliyoruz. İleri demokratik halk devriminde tekeldışı burjuvazi halk sınıflarının yanında cepheye ve devrime ancak böyle bir anlayış sonucunda yaldızlı davetiyelerle çağrılabilir.

Gerçekte tekeldışı burjuvazi sömürülen değil, *sömüren* bir kesimdir. Sömürü ilişkisi bir *bütün* olarak burjuvazi ile işçi sınıfı, köylülük ve kent küçük burjuvazisi arasındadır. Tekeldışı burjuvazinin elde ettiği sömürünün bir bölümünü yerli ve yabancı tekelciye kaptırmak zorunda kalışı, onun sömürüldüğünü değil, sömürdüğünü bir bölümünü kaptırdığını gösterir. Sömürülen yine o tekeldışı burjuvazinin çalıştırdığı işçi ve ürettiği değere el konan küçük üreticidir. Tersini düşünecek olursak, yerli finans-kapital de emperyalizm tarafından sömürülüyor! sonucuna varmak zorundayız. Hatta, örneğin İngiliz emperyalistleri de ABD emperyalistlerince sömürülüyordur!

Tekeldışı burjuvazi ile küçük burjuvazi arasındaki çelişkilerin yapısı

Küçük burjuvazi ile tekeldışı, ya da tekelci burjuvazi arasında kesin, belirleyici bir fark, daha açıkçası *sınıf farkı* vardır. Küçük burjuvazi, burjuvazinin küçükü demek değildir. Burjuvazinin parçası değildir. Küçük burjuvazi özellikler taşır ama kazancının çoğunluğu kendi emeğinden gelir. Tekeldışı burjuvazinin geliri ise ücretli emek sömürüsüne dayanır. Tekeldışı burjuvazi, sömürgeci bir sınıf olan burjuvazinin parçasıdır.

Küçük burjuvazi ile burjuvazi arasındaki fark, ilk bakışta, kullanılan işçi sayısı ile belirlenen bir küçüklük-büyükülük, yani *nicelik* farkı gibi gözükür. Oysa aradaki fark, bu niceliğin yarattığı *niteliksel* bir farktır. Örneğin, bir çirak çalıştıran marangozla, 8 işçi çalıştıran mobilyacı arasındaki fark, o mobilyacıyla 9 işçi çalıştıran bir mobilyacı arasındaki gibi bir fark değildir. Marangoz küçük burjuvazidir. İki mobilyacı, biri ötekenden daha varlıklı küçük kapitalistlerdir.

Bu çizgiyi çekebilmenin canalcı önemi vardır. Yoksa "*küçük işletmeler*" tekerlemesinin tuzağına düşersin. Bu da, tekerlemeyi geveleninin eğilimine göre ya tekeldışı burjuvazinin önemli kesimini küçük burjuvazi içine, ya da küçük burjuvazinin önemli kesimini liberal burjuvazi içine sokmak anlamına gelir. Sonuçta devrimin bağlaşıkları konusu çıkmaz girer.

Küçük burjuvaziyle, burjuvaziye ayıran farkın niteliksel, *sınıfsal* oluşunun getirdiği çok önemli bir sonuç vardır. Küçük burjuvaziyle burjuvazi arasındaki çelişkiler, burjuvazinin iç çelişkilerinden farklıdır. Burjuvazinin iç çelişkileri, *sömür-*

rünün paylaşımından doğan çelişkilerdir. Oysa burjuvaziye küçük burjuvazi arasında sömürü ilişkisi de vardır. Burjuvazi, küçük burjuvaziye de sömürmekte, yarattığı değere el koymaktadır.

Küçük burjuvaziye burjuvazi, özellikle tekelci arasındaki çelişkiler günümüz koşullarında oldukça karmaşıklaşmıştır. Devrimimizin en temel konularından biri olan küçük burjuvazinin devrimci olanaklarını belirleyecek bu konunun, küçük burjuvazi üstüne yapılacak bir çalışmada incelenmesi gerekir. Yalnız şunu belirterek geçelim ki, burjuvazinin, özellikle onun tekelci kesiminin günümüzde küçük burjuvazi üstüne yaptığı etki *iki yönlüdür*.

Bir yanda *geleneksel* küçük burjuvazi hızla erimekte, yoksullaşmakta, proleterleşmektedir. Bu durum, bu kesimde şiddetli tepkiler oluşturmaktadır. Öte yanda, aynen tekeldışı burjuvazi ile ilişkisinde olduğu gibi, bu eriyen geleneksel küçük burjuvazinin yerini yenisi ve tekelci kapitalizme yamalı, bağımlılığı almaktadır. Örneğin terziler, kunduracılar yok olurken, "*yan sanayici*" küçük burjuvalar, vb. gelişmektedir.

Bu iki yönlü etki, küçük burjuvazi içinde çok karmaşık ve çelişkili süreçler yaratmaktadır. Ama genelinde tekelci burjuvazinin bu kesimin üstüne olan etkisi tekeldışı burjuvaziye olduğundan çok daha ağır ve bunaltıcıdır.

Tekeldışı burjuvazinin içindeki çelişkilerin yapısı

Tekeldışı burjuvazinin de içinde çelişkiler vardır. Küçük-orta işletme ayrımı, bu çelişkileri bir dereceye dek anlatabilir. Küçük kapitalistin ekonomik durumu daha oynak, daha güçsüzdür, kendisi küçük burjuvaziye hem ekonomik konum, hem kafa yapısı olarak oldukça yakındır. Orta kapitalist daha iyi durumdadır, vb. Dediğimiz gibi, küçük-orta sermaye ayrımı, tekeldışı sermayenin içindeki çelişkileri bir dereceye dek açıklayabilir.

Türkiye'de kapitalizm *derinleştikçe*, hem kendi içinde, hem enternasyonal alanda *iş bölümü* ve giderek *entegrasyon* ilerledikçe tekeldışı sermayenin iç çelişkileri de giderek onun *iç ve dış* tekelci sermayeye olan bağımlılığının yapısından kaynaklanmaktadır. Nasıl yerli tekelci burjuvazinin içindeki çelişkiler giderek daha fazla oranda emperyalizmin çelişkilerinin Türkiye'deki yansıması anlamını taşıyorsa, bu da öyledir. Emperyalizme bağımlı kapitalizm *derinleştikçe*, tekeldışı sermayenin içindeki çelişkiler giderek daha fazla oranda emperyalizmin ve yerli tekelci sermayenin içindeki çelişkilerin kendi düzeyinde bir izdüşümü olarak ortaya çıkmaktadır. Tekeldışı sermayenin çelişkilerinin tekeldışı düzeyde yeniden üretimi olmaktadır.

Biraz daha somutlayalım. Tekeldışı sermaye tekelci sermayeye bağımlıdır. Ekonominin genel işleyişi yanında bu bağımlılık, belirli tekeldışı işletmelerin alt sözleşmelerle ya da çeşitli başka yollarla belirli tekelci işletmelere bağlanması ile ortaya çıkar. Böylece bu belirli tekelci işletmeler arasındaki rekabet ve çelişkiler, onlara bağlanmış tekeldışı işletmeler arasında doğrudan yansır.

Tekeldışı sermayenin iç çelişkilerinin bu özelliği, onun *bir bütün*

olarak tekelci sermayeye karşı direnişini giderek olanaksızlaştıran en önemli nedendir. Tekeldışı sermayenin giderek tekelci sermayenin "*taban örgütü*" olarak işlev görmesi süreci böylece, tekeldışı burjuvazinin tekelci burjuvaziye karşı direnişindeki *siyasal birliği* kırar, onun etkin bir toplumsal güç olarak işleyişini giderek ortadan kaldırır.

Burjuvazi-emperyalizm ilişkileri ve genel değerlendirme

Tekeldışı olsun, tekelci olsun Türkiye burjuvazisi uluslararası kapitalist işbölümü içinde emperyalizme bağımlıdır. Bu bağımlılığın mekanizması, yerli burjuvazinin çeşitli gruplarını değişik biçimde etkiler. Yukarıda da değindiğimiz gibi, bu etkileyişte sermaye-işletme büyüklüğü herşey değildir. Bunun yanı sıra başka öğeler de etkileyicidir.

Türkiye burjuvazisiyle emperyalizm ilişkileri, birbirine bir dereceye dek izdüşen *iki düzeyde* ele alınmalıdır. *Birincisi*, emperyalist sermaye ile tekeldışı ya da tekelci olsun yerli sermaye arasındaki çelişkiler genelinde egemen-yönetilen ilişkisi olarak ortaya çıkmaktadır. *İkincisi*, emperyalist sermaye ile yerli sermaye (tekeldışı ve tekelci) arasındaki çelişkiler, kapitalizm derinleştikçe artan oranda emperyalist sermayenin kendi çelişkilerinin yerli sermaye içinde yeniden üretimi olarak ortaya çıkmaktadır.

Türkiye burjuvazisinin iç çelişkilerinin giderek büyüyen bölümünün, emperyalizmin kendi çelişkilerinin yansıması oluşu, Türkiye burjuvazisinin yapısına, iç çelişkilerine ve emperyalizmle ilişkilerine, yeni, *üçüncü* bir boyut getirmektedir.

Birinci boyut, yerli burjuvazinin kendi içindeki güç hiyerarşisidir. Küçük-orta-büyük kapitalist, ya da tekeldışı-tekelci kapitalist ayrımları bu güç hiyerarşisinin anlatımlarıdır.

İkinci boyut, yerli burjuvazinin birinci boyuta yani kendi içindeki güç hiyerarşisine tutarlı olarak emperyalizmle olan ilişkisidir. Yerli tekelci burjuvazinin emperyalizmin işbirlikçisi (ki bu yerli tekelci burjuvaziyle emperyalizm arasında çelişki olmadığı anlamına gelmez), tekeldışı burjuvazinin emperyalizme (hiç olmazsa nesnel olarak) karşılığı ayrımı bu ikinci boyutun anlatımıdır.

Üçüncü boyut, yerli burjuvazinin iç çelişkilerinin giderek artan bölümünün emperyalist çelişkilerin yansıması olduğundan bu çeşit çelişkiler, küçük-orta-büyük kapitalistleri ya da tekeldışı ve tekelci kapitalistleri *dikey* olarak dilimler. Böylece, genel olarak yerli burjuvazi ve özel olarak da tekeldışı (liberal) burjuvazi iyice *heterojen* bir yapı kazanır.

Bu genelleme, bizce tüm geçiş kuşağı ülkelerinde ve az gelişmiş ülkelerde kapitalizmin ve devlet tekelci kapitalizminin gelişmişlik düzeyine bağlı olarak değişik ölçülerde geçerlidir. Bu ülkelerin emperyalist sermayenin yeniden üretimi sürecinin içinde yer alması, uluslararası işbölümünde ve "*sermayenin, emperyalist sermayenin hegemonyasında uluslararası yoğunlaşması*" sürecinde, çok çeşitli bağımlılık bağlarını yanında getirir. Bu gelişimin *iki sonucu* vardır. Birincisi, yerli burjuvazinin elinde üretilen artık-değerin bir bölümünün emperyalist sermayeye

transferidir, ki bu yerli burjuvazi ile emperyalizm arasındaki çelişkilerin ekonomik temelidir. İkincisi, yerli tekeldişi burjuvazinin, ulusal burjuvazinin az gelişmiş ülkelerde tarihsel olarak ortaya çıktığı dönemdeki yapısından çok daha varoluşu ile bağımlı olmasıdır.

Bu söylediklerimizden çıkan sonuç şudur ki, Türkiye'de tekeldişi burjuvazi "anti-emperyalist" bir toplumsal güç değildir. Tekeldişi burjuvaziyle emperyalizm ve yerli tekeldişi burjuvazi arasında önemli çelişkiler vardır. Bunlar ortadan kalkmamıştır ve toplumsal yaşamda oynadıkları bir rol de vardır. Ne var ki, bu çelişkiler yerli tekeldişi burjuvaziye artık emperyalizme karşı kararlı, etkin, özerk ya da bağımsız bir güç olmaya götüremez.

Bu bölümü bitirmeden önce bir noktayı daha vurgulamak gerekir. Bizim söylediklerimiz, tekeldişi burjuvazinin tümü için bir genellemedir. Oysa tekeldişi burjuvazi heterojen bir guruptur. Tekeldişi burjuvazinin alt kesimlerinin, ekonomik yönden en güçsüz kesimlerinin, emperyalizme en az doğrudan bağlı kesimlerinin (ki siyasal sahnede sol sosyal-demokratlarca temsil ediliyorlar) konumu öteki kesimlere göreli olarak daha ileridir. Bu farklılığı devrimci durum ortamına oturtunca, tekeldişi burjuvazi içindeki ayrışmanın, çatışmanın kızışması ve siyasal sahneye yansması sonucu doğar. Türkiye'de CHP içinde olanlar bu gelişimin yansımasıdır.

Tekeldişi burjuvazinin sözünü ettiğimiz heterojenliği ve bunun devrimci durum ortamıyla birleşmesi, tekeldişi burjuvazi içinden tekellere ve emperyalizme gerçekten karşı siyasal temsilciler ya da guruplar fırlatabilir. Ve bu guruplar, Marks'ın *Manifesto*'da değindiği gibi yaşanacak bir devrim sırasında halk sınıflarının siyasal ordusu içinde yer alabilir.

Ne var ki, bu "kayıtlar", tüm heterojenliği içinde, tekeldişi burjuvazinin herhangi bir kesiminin gerçek anti-emperyalist, gerçek anti-tekeldişi olduğu anlamına gelmez. Belirli bir toplumsal gurubun ekonomik ve toplumsal açıdan değerlendirilmesi ile o gurubun içinden az sayıda "dönek" çıkması birbirleriyle çelişmez. Bu konuya daha sonra döneceğiz.

Şimdi en başa, oportünistlerin "ulusal burjuvazinin üstün yetenekleri" üstüne yaptıkları saptamalara dönelim ve kendi sıralamamızı yapalım:

1. Türkiye'de tekeldişi burjuvazi devrimci bir güç değildir, devrimci bir program uygulayamaz.

2. Türkiye'de tekeldişi burjuvazi gerçek bir halk hükümetinden, ileri demokratik düzenden yana değildir (ki bu, komünistlere göre devrimle gelecek düzenin adıdır).

3. Türkiye'de tekeldişi burjuvazi anti-emperyalist değildir (ki, bu Türkiye'nin bugünüde temel olarak emperyalist ekonomik ilişkilerden bağımsızlık istemek demektir.)

4. Türkiye'de tekeldişi burjuvazi cephenin temel direklerinden olmadığı gibi, halk sınıflarının devrim için kurulacak cephesinde yer de almayacaktır.

5. Türkiye'de tekeldişi burjuvazinin ileri demokratik halk devrimi iktidarını (ki komünistler bu iktidarı işçi-köylü devrimci demokratik diktatörlüğü olarak belirlemişlerdir) halk sınıflarıyla paylaşacağı görüşü de gülünçtür.

II İLERİ DEMOKRATİK HALK DEVRİMİ VE TEKELDİŞİ BURJUVAZİ

TKP'nin oportünist ve ortacı üst yönetiminin, liberal burjuvaziye ileri demokratik düzenden, gerçek bir halk iktidarından yana devrimci bir güç olarak gördüklerini ve de devrim için kurulacak "ÜDC"yi ve devrimden sonraki iktidarı onunla paylaşmayı düşündüklerini örnekleri ile görmüştük.

Oportünistler, hakkını verelim, bu anlayışlarıyla tutarlı bir siyasal çizgi izlediler. Liberal burjuvazi devrimden yüz çevirmesinin diye savaşımı onun kabul edebileceği sınırlara hapsedtiler. Liberal burjuvazinin "ÜDC'deki yeri alması" uğruna ödün üstüne ödün verdiler. Kuyrukçuluk bu tutumun sürekli siyaseti oldu. Devrimci zor kullanım, devrim, can güvenliği komiteleri gibi kavramlar, "serüvencilik" oldu. Lenin'in sınıf savaşımının en yüksek biçimi diye tanımladığı iç savaş, "kardeş kavgası" olarak ilan edildi.

Oportünistler bir yandan bu suçları işlerken, öte yandan kendilerini suçüstü yakalayan Lenincilere karşı aşağılık bir yalan ve fiziksel saldırı kampanyası ile yürüdüler. (Sökmedi!)

(...)

Devrimimizin ana sorunu olan kent ve kır burjuvazisini kazanma boyu boyunca önümüzde dururken, böyle yöntemlerle liberal burjuvazi "kazanma" en başa alındı.

Türkiye'de tekeldişi burjuvazi devrimci değildir

Oportünistlerin liberal burjuvaziyle bağlaşıklık konusunu başa almalarının nedeni, liberal burjuvaziyle tekeldişi burjuvazi arasındaki çelişkilerden kalkarak, "liberal burjuvazi devrimci bir güçtür, devrimde potansiyel bağlaşıktır" tezine varmalarıdır.

Atılım, "ulusal burjuvazi"yle, bazen de onun "sola açılan" kesimiyle cepheleşme için yaptığı binlerce yakarmanın birinde şöyle diyor:

"Kendilerine sosyalist diyenlerden kimileri bu güncel soruna çok dar açıdan yanaşıyorlar. Kimi zaman ayrışım yapmadan, burjuvazinin hepsini bir çuvala dolduruyorlar." (*Atılım*, Mayıs 1975, "Bağlaşıklık Sorunu")

Atılım'ın dediği yanlışı yapanlar varsa (ki var) bu açık bir yanlıştır, sekterliktir. Ama *Atılım* ne yapıyor? Liberal burjuvaziye o çuvaldan çıkarıp, halkın, devrimci güçlerin arasına katıyor. Bu da Menşeviklikdir.

Burjuvazinin tekeldişi ve tekeldişi kolları arasındaki çelişkileri unutmamak, bu iki gücü aynı torbaya sokmamak ayrı şeydir, bu gerçekten zıplayıp tekeldişi burjuvaziye halkın devrim cephesine sokmak ayrı şeydir. Bizim hiçbir söylediğimizden burjuvazinin içindeki çelişkileri yok saydığımız sonucu çıkarılamaz. Türkiye'de tekeldişi burjuvazinin devrimci bir güç olmadığını, ekonomik ve toplumsal açıdan özerkliğini, bağımsızlığını yitirmekte olduğunu söylemek, onu tekeldişilerle aynı torbaya koymak değildir. Akla kara arasındaki gri tonları sorunudur. Liberal burjuvazinin devrimci bir güç olmadığını gerçeğinden kalkarak onu

tekeldişi burjuvazi ve emperyalizmle aynı saymak, aralarındaki çelişkileri görmemek sekterlik, "solculuk" olur. Öte yanda, tekeldişi burjuvazi ile tekeldişi burjuvazi arasındaki çelişkilerden kalkarak liberal burjuvaziye cepheye girecek bir devrimci güç olarak görmek de oportünizmdir. Halka ihanettir. *Atılım*'ın yaptığı işte bu ikincisidir.

Tekeldişi burjuvazi ve bağlaşıklık konusunda tek doğru tutumu Leninciler getirmektedir. Türkiye'de tekeldişi burjuvazi devrimci bir güç değildir. Sömürgeci bir sınıftır ve halk sınıfları içinde yer almamaktadır. Bu özelliklere sahip bir toplumsal kesim, devrimci güçlerin cephesine gelmez. Hayaldir. İstedigince valvar yakar, onun devrimle işi yoktur, o devrime karşıdır. Hatta, devrimci durum derinleştikçe, halk sınıflarının saldırısı şiddetlendikçe, bu kesimin giderek daha büyük bölümü karşı-devrim saflarına geçecektir.

Komünist Manifesto'da "Sınıf savaşımı çözümleyici ana yaklaşıtı zamanlarda, egemen sınıf içinde, hatta baştan sona tüm eski toplum içinde süregelen çözülme, öylesine şiddetlenip, belirgin bir karakter alır ki, egemen sınıfın küçük bir bölümü (sınıfla-İ.S.) bağlarını koparıp, geleceği elinde tutan sınıfa, devrimci sınıfa katılır" (*Komünist Manifesto, Seçme Eserler*, İngilizce basım, c.1, s.117) denir. Bu tarihsel yargı, Türkiye için de doğrudur. Ülke devrim anına yaklaştıkça, tekeldişi burjuvazinin çoğunluğu ve etkin siyasal güçleri karşı-devrim safına geçerken, bu arada küçük bir kıymık halk safları arasına geçecektir. Ama bu gerçek ne genel yargıyı değiştirir, ne de komünistlerin tüm siyasetlerini bu kıymık üstüne kurmalarını gerektirir. Tekeldişi burjuvazi devrimci bir güç değildir, halk cephesinde yeri yoktur.

Türkiye'de liberal burjuvazi demokrat değildir

Türkiye'de tekeldişi burjuvazi devrimci olmadığı gibi, demokrat da değildir. Bu gerçeği kavramanın devrimimiz açısından can alıcı önemi vardır.

Türkiye'de liberalizm ile demokratlığın ayrılığını anlayabilmek, hangi kesimlerin demokratlığı temsil ettiğini ve de bu kesimlerin siyasal özlemlerinin neler olduğunu yakalayabilmek gerekir.

Türkiye'de liberalizmi tekeldişi burjuvazi temsil etmektedir. Onun liberalizmi, tekeller karşısında nefes alabilme isteğinden doğar ve hem ekonomik, hem siyasal alanda daha iyi örgütlenmiş bir kurallar sistemi (yasalar vb.) isteğinde somutlaşır.

Türkiye'de demokratlığı kent ve kır küçük burjuvazisi ile Kürt halkının en geniş bölümü temsil etmektedir. Onların demokratlığı, ezilen-sömürülen emekçiler olmalarından somutlaşır.

Türkiye'de tekeldişi burjuvazinin liberalizminin demokratlıktan ayrılmış oluşunun birinci göstergesi onun emperyalist siyasete gönüllülüğüdür. CHP, "dış pazarlara açılma" yoluyla Türkiye finans-kapitalinin çıkmazını çözebilmek için elinden geleni yapmıştır. Kıbrıs'ın bir bölümünü önce orduyla, sonra bankalar, şirketlerle istila etmek bu emperyalist siyasetin en çıplak göstergesidir. Bu konuda tekeldişi burjuvazi, gerici finans-kapital ile anlayış birliği içindedir.

Demokrat güçler ise bu siyasete şiddetle karşıdır.

Tekeldişi burjuvazinin demokrat olmadığını ikinci göstergesi emperyalizme karşı tutumudur. Tekeldişi burjuvazi, emperyalizmin yurdumuzdaki ne ekonomik, ne askersel varlığına karşı değildir. CHP hükümetinin yaptıkları, üsler, IMF, ABD ve Alman emperyalizmiyle ilişkiler gibi konular akıllardadır. Demokrat güçler ise emperyalizmin yurdumuzdaki tüm varlığına şiddetle karşıdır.

Tekeldişi burjuvazinin demokrat olmadığını üçüncü göstergesi, tekellere, finans-kapitale karşı olmayışı (ve dolayısıyla faşizme karşı tutarlı bir savaşım vermekten uzak oluşu) ile belirleniyor. Finans-kapitale karşı olmak ne anlama geliyor? Tekelleri kaldırmak anlamına gelir. Kaldırırsa teorik olarak, a) serbest rekabetçi kapitalizme geri dönebilir (ki bu hem gerici, hem olamaz birşeydir), b) tekelleri devletleştirir (ki bu daha da dev bir tekel yaratmaktan başka birşey değildir), c) sosyalizme doğru yürür!

Tekeldişi burjuvazi görüldüğü gibi, Türkiye'de kapitalizmin ulaştığı aşama nedeniyle, ülkenin önünde duran ana düşmana karşı tutarlı bir ekonomik program önerebilecek konuda değildir. Oysa demokrat güçler tekellere kesin karşıdırlar ve proletaryanın öncülüğü altında devrimci bir program önerebilecek yetenektedirler.

Tekeldişi burjuvazinin demokrat olmadığını dördüncü göstergesi, ülkenin yaşamında gerçek bir demokrasiden yana olmayışıdır. TKP'nin yasak oluşu, ileri örgütleri kapatışı, işçiye-devrimciye karşı polisi-jandarmayı sürmesi, faşist cinayet odaklarına dokunmayı akıllardadır. En önemlisi, çıplak burjuva diktatörlüğünün bir biçimi olan sıkıyönetimi getirmiştir. Demokrat güçler ise, faşizme yaşam hakkı tanımayacak, halk sınıflarının özgürce örgütlenebilecekleri gerçek bir demokrasiden yanadırlar.

Tekeldişi burjuvazinin demokrat olmadığını beşinci ama en önemli göstergesi Kürt halkına karşı şovenist tutumudur. Lenin, ulusal sorunda, şovenistliği, demokrat olmaya karşı en önemli engellerden biri olarak görür. Demokrat güçler, Kürt halkının kendi yazgısını özgürce belirlemesi hakkında yanadırlar, ulusal ezgiye şiddetle karşıdırlar.

Demokrat güçler, toplumumuzun geniş yığınlarını temsil ediyor. Lenin'in dediği gibi, bir demokrat yığın hareketinden korkmaz, ona inanır. Oysa tekeldişi burjuvazi de aynen tekeldişi gibi, yığın hareketlerinden ölesiye korkar. Bu da, Türkiye'de tekeldişi burjuvazinin demokrat olmadığını altıncı göstergesidir.

Liberalizmle demokratlığın birbirinden ayrılması Rusya'da Çarlığa karşı savaşıldığı, dolayısıyla liberal burjuvazinin belirli bir ilericilik taşıdığı bir dönemde, 1905'den başlayarak ortaya çıktı. Türkiye'de tekeldişi burjuvaziye karşı daha da olumsuz yaşamamız gerektiğini aklıda tutarak, Lenin'in şu sözlerini Türkiye için okuyabiliriz:

"Rus demokrasisi, liberalizmi demokrasiden ayıran derin sınıf kökenlerini tanımazsa, bunun bilincini yığınlar arasında yaymazsa, bu yolla liberallerin sallantılarını ve "halkın özgürlüğü" da-

vasına ihanetlerini nötralize etmeyi öğrenmezse, ciddi bir ilerleme kaydedemez. Bunsuz, kurtuluş hareketinin başarıları üstüne konuşmak anlamsızdır” (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.19, s.304).

Tekeldışı burjuvaziyle uzlaşmalara gidilemez mi?

Tekeldışı burjuvazinin “devrim için halk cephesi”nde yeri olmadığını saptamanın, tekeldışı burjuvaziyle arasındaki çelişkileri unutmak olmasına yukarıda değinmiştik. Burjuvazinin iki kolu arasındaki çelişkilerin devrimci cephe için önemi büyüktür. Ve tekeldışı burjuvazinin devrimci ve demokrat olmayışı, bu önemi azaltmaz. Komünistler Lenin’in aşağıdaki çok önemli uyarısını kendilerine kılavuz almışlardır.

“Ülkemizde liberal burjuvazi karşı-devrim yolunu tutmuştur. ... Ancak, burjuva liberallerinin bu karşı-devrimci niteliğinden, onların muhalefetinin ve hoşnutsuzluğunun, Kara Yüz toprak beyleri ile çatışmalarının, ya da burjuvazinin değişik kesimlerinin kendi aralarındaki rekabetin ve savaşımın yeni bir barış sürecinde önemsiz olacağı sonucunu çıkarmak, büyük bir yanlış, gerçek Menşevizmin ters-yüz edilmişliği olur” (Lenin, c.15, s.276).

Emperyalizme ve tekellere karşı savaşımın belli somut noktalarında, belirli somut durumlarda, günün belirleyeceği biçimler ve derecelerde tekeldışı burjuvaziyle *sınırlı ve geçici* uzlaşmalar yapılabilir, yapılmalıdır. Sosyalizme açılan ileri demokratik halk devrimi savaşımında ana düşman emperyalizm ve yerli finans-kapitaldir. Ana düşmana karşı savaşla işçi sınıfına küçük de olsa, anlık da olsa, geçici de olsa, bir yarar sağlayacak hiçbir uzlaşmayı Bolşevikler reddetmez. “Güvenilmez kimselerle de olsa, geçici bağlaşıklıklara girmekten korkanlar, ancak kendilerine güvenmeyenlerdir” (Lenin, c.5, s.362). Biz bu savaşımında Marks’ın dediği gibi, şeytanla da işbirliği yapmaktan çekinmeyiz. Yeter ki şeytanın bizi değil, bizim şeytanı aldattığımızdan emin olalım.

Tekeldışı burjuvaziyle yapılabilecek uzlaşmaların *sınırlı ve geçici* olması, altı kalın çizgiyle çizilmesi gereken ilkesel bir noktadır.

Burjuvazi içindeki tüm çelişkilerden yararlanmak, işçi sınıfına daha elverişli ortam yaratabilmek amacıyla tekeldışı burjuvaziyle *sınırlı ve geçici* uzlaşmalardan kaçınmamak komünistlerin görevidir. Ne var ki, böyle uzlaşmaların “anti-tekeli, anti-emperyalist” bağlaşıklık içinde bir anlamı yoktur. Tekeldışı burjuvazi ile yapılabilecek böyle geçici ve sınırlı anlaşmaları, ileri demokratik halk devrimini gerçekleştirmekle görevli “anti-tekeli, anti-emperyalist” bağlaşıklık olarak değerlendirmek oportünizmin en açık yansımasıdır.

Rusya devrim tarihinde liberal burjuvaziye karşı tutum sorunu

Tarih, geçmiş işçi sınıfı hareketlerinin arşivleri, yanlışlardan korunmaya yaramazsa neya yarar? Hem kendi yanlışlarından, hem başkalarının yanlışlarından ders çıkarmayana lider değil şarlatan denir.

Rusya devrim tarihinde Bolşevizm-Menşevizm ayrımının altında yatan en önemli sorun liberal burjuvaziye karşı tutum ve proletarya hegemonyası olmuştur.

Rusya’da demokratik devrim süreci 1900’lerin başından Şubat 1917 devrimine dek sürmüştür. Bu dönemde RSDİP’de iki stratejik plan öne sürülmüştür. Plehanof ve Martof’un 1905’de getirdiği Menşevik plan ve Lenin’in yine 1905’de getirdiği Bolşevik plan.

Menşevik strateji, liberal burjuvaziye proletarya arasında koalisyon ve de, devrim burjuva devrimi olduğundan, liberal burjuva hegemonyası önermelerini taşımıştır. Her iki nedenle de *gerici* bir strateji olmuştur.

Lenin’in *İki Taktik* adlı yapıtında getirdiği Bolşevik strateji köylülükle proletarya arasında koalisyon ve de, liberal burjuvazi burjuva demokratik devrimini tam utkuya götüremeyeceğinden, proleter hegemonyası önermelerini taşımıştır. Her iki nedenle de gerçek *devrimci* bir strateji olmuş ve sonraki olaylarla doğruluğu kanıtlanmıştır.

Rusya’da sosyalist devrim süreci Şubat 1917 devriminden Ekim sosyalist devrimine dek sürmüştür. Bu dönemde Sovyetler içinde iki stratejik plan öne sürülmüştür. Menşeviklerin ve Sosyalist Devrimcilerin, son biçimini Eylül 1917’de toplanan Demokratik Konferans sırasında alan planı ve Lenin’in Nisan 1917’de yayınlanan *Nisan Tezleri*’nde getirdiği Bolşevik plan.

Menşevik strateji işçi-köylü-arker bağlaşıklığını somutlayan Sovyetler’in iktidardan uzaklaştırılması ve devletin liberal burjuvazi eliyle burjuva diktatörlüğüne dönüşmesi önermelerini taşımıştır. “Tüm iktidar Kurucu Meclise”, bu stratejinin belgisi olmuştur.

Bolşevik strateji, işçi-yoksul köylü bağlaşıklığı, burjuvazinin iktidardan uzaklaştırılması ve proletarya diktatörlüğü önermelerini taşımıştır. “Tüm iktidar Sovyetlere”, bu stratejinin belgisi olmuştur.

Görüldüğü gibi, hem burjuva demokratik devrim sürecinde, hem sosyalist devrim sürecinde Menşeviklerin yaptığı *gericilik* olmuştur, ve de *bunun altında liberal burjuvaziye karşı tutum yatmıştır*.

Bizim Menşeviklerimize gelince, onların yaptıkları da, değişik bir tarihsel ortamdan, değişik bir devrim aşamasında ama aynı gericiliktir. Rusya’da Menşevikler, burjuva demokratik devriminde liberal burjuvazi ile bağlaşıklık önerirken, Türkiye’de Menşevikler, amacı ekonomideki (tarımın genel durumu) ve üst yapıdaki (Çarlık) feodal kalıntıları yıkmak, kapitalizmin önündeki engelleri temizlemek olan burjuva demokratik devriminde liberal burjuvazi ile bağlaşıklık önerdikleri için Menşevik oluyorlar. Onların Türkiye’de bilmem kaçınıcı kopyaları, kapitalizmin en gelişkin biçimi olan tekeli kapitalizme karşı, sosyalizme açılan ileri demokratik halk devriminde liberal burjuvaziye vazgeçilmez bağlaşıklık düzeyine yükseltecekler, onlara devrimci denecek öyle mi? Onlar da katıksız Menşeviktir. Bir farkla. Marks’ın dediği gibi ilk yanlış acı bir durumdur, trajedidir, ama aynı yanlış ikinci kez yinelenmek güldürüdür, zavallı bir güldürüdür.

İleri demokratik halk devriminde tekeldışı burjuvaziye karşı tutum sorunu

Tekeldışı burjuvaziye farklı değerlendiriş, oportünistlerle Leninciler arasında yalnızca ileri demokratik halk devrimini gerçekleştirecek güçler konusunda farklılık getirmiyor. Liberal burjuvaziye karşı *tutum* konusunda da temel bir farklılık getiriyor.

Oportünizm, liberal burjuvaziye devrimci bir güç olarak gördüğü için onu hem halk sınıflarının cephesine katıyor, hem de onu “ilerletmek” için göbeği çatlıyor. *Atılım*, “ulusal burjuvazinin bütün ileri, demokratik, anti-emperyalist adımlarını desteklemek, onları daha ileriye götürmeye çalışmak, Marks’ın, Engels’in, Lenin’in öğrettikleri arasındadır. Ulusal burjuvaziye demokratik, anti-emperyalist konkre hedefler için bağlaşıklıklar kurulabilir ve ortak cephe politikasının başarısı uğrunda kompromilere de gidilebilir” (“Burjuva İdeolojilerine Karşı Aralıksız Savaş”, *Atılım*, Mart 1974) diyor.

İ. Bilen, 1977’de yapılan TKP Konferansında “(CHP’ye-İ.S.) bu yolda adımlar attırmak, ulusal burjuva kesimin yalpalanmalarını kırmak *ona saldırmakla olmaz*” (TKP Konferansı, s.30) diyor (abç).

Yine İ. Bilen, 1978’deki MK Plenumunda, “CHP’ye karşı TKP’nin uygulayageldiği esnek politika doğrudur. Lenin, komünistlerin en küçük olanaklardan, burjuvazinin sallantılarından yararlanması, devrimci hareketin çıkarına *ona bir adım ileri attırması gerektiğini* öğüt verir” (TKP Plenum Raporu, s.21) (abç) diyor.

Yukarıdaki alıntılardan üç fikir çıkıyor. Birincisi, burjuvazinin içindeki sallantılardan, çatlaklardan yararlanma fikridir ki doğrudur. İkincisi, liberal burjuvaziye cephe içinde düşünmektedir ki yanlışlığını daha önce görmüştük. Üçüncüsü, liberal burjuvaziye “*yapıcı yanaşma*”dır ki, ona da şimdiki değinelim.

Üçüncü Program ve Görevlerimiz adlı kitapçıkta Lenin’in bu “yapıcı yanaşımı” nerede öğütlediğini sormuş ve “işte o noktada işin içine artık iyice yüzgöz olduğumuz çarpıtma giriyor. Lenin’de öyle bir anlayış yoktur” (*Üçüncü Program ve Görevlerimiz*, 3. basım, s.40) demiştik. Aradan çok zaman geçti, oportünistler hala sorumuzu yanıtlamadılar!

Yanıtlayamayacaklardır. Onun için konuyu geliştirme görevini biz üstlenelim ve kaldığımız yerden sürdürelim. Yukarıda verdiğimiz alıntının sonunu şöyle bağlamıştık:

“Lenin’de öyle bir anlayış yoktur. Tersine, her sallantıdan yararlanma ve burjuvazinin her çeşidinden kendini *soyutlama* anlayışı vardır. Liberal burjuvazinin kabul edebileceği belgeler yükseltme, liberal burjuvaziye bağlaşıklık olabilsin diye savaşım hedeflerini geriden tutma Menşeviklidir. Liberal burjuvazinin kabul ettiği belgeleri bırakıp, hemen daha ileri belgeleri yükseltme, onun geldiği yerden daha ilerisini savunma, ve böylece liberal burjuvazinin gerçek yüzünü, nefessizliğini emekçilere sergileme Bolşeviklidir.

Liberal burjuvazi, “yapıcı yanaşma” ile, “ileri adım attırma” anlayışıyla, Konferans raporundaki (CHP’ye -İ.S.) bu yolda adımlar attırmak, ulusal burjuva kesiminin yalpalanmalarını kırmak, ona

saldırmakla olmaz” anlayışıyla ileri adım ATMAZ. İki yıldır ileri adım attırmaya uğraştığımız CHP, ileri adım attı mı?” (agy, s.40)

Lenin, liberal burjuvaziye bağlaşıklık konusunda oportünist ve Leninci yaklaşımı *İki Taktik*’de şöyle koyuyor:

“İkisinden biri baylar: Ya ardıcısız, bencil ve korkak burjuvaziye *karşın* halkla birlikte devrimi yürütmeye çalışarak Çarlık üzerinde tam zafer kazanacağız, ya da bu “karşın”ı bir kenara bırakıp, burjuvazinin “uzaklaşmasından” çekineceğiz ve proletarya ile halkı bu ardıcısız, bencil, korkak burjuvaziye peşkeş çekeceğiz.” (Lenin, c.9, s.97)

Her aşamada liberal burjuvazinin sahtekarlığını, nefessizliğini halka gösterme, etkisini kırma taktiği Şubat 1917 devrimine dek ana taktikti.

Örneğin Lenin liberal burjuvaziye karşı alınması gerekli devrimci tutumu 1907’de şöyle yineliyordu:

“Kadetler bir liberal burjuva partisidir. Bu sınıfın ekonomik konumu, onun bir köylü utkusundan ve dayanışmasından *korkmasını* getirir. Bu da, halk yığınları hızla sola kaydıka Kadetlerin kaçınılmaz olarak ve hiç de raslantısal olmayan bir biçimde hızla sağa kayma, gericilikle uzlaşma eğilimlerini açıklar. Duma’nın dağıtılmasından sonra proletaryanın, köylülüğün ve yoksul kent küçük burjuvazisinin şiddetle sola kaymaları ve devrimcileşmeleri, Kadetlerin de şiddetli sağa kaymalarını sağlayan, rastlantı değil, ekonomik bir zorunluluktu. Ancak küçük burjuva, ya da siyasal cahil buna üzülebilir, ya da bu süreci değiştirmeye, durdurmaya çalışabilir.

“Biz Sosyal-demokratların (komünistlerin- İ.S.) değişik bir görevi vardır -yığınların Kadetlerin etkisinden kurtarılmasını hızlandırmak. Bu etki genelikle, eski bağlarla ve liberallerin etkinliğiyle, küçük burjuvazi üzerinde egemenliğiyle, burjuva aydınları, liberal memurlar olarak rolleriyle sürdürülmektedir. Yığınlar *kendi* çıkarlarının ne olduğunu ne denli çabuk kavrarlarsa, liberallerin yığın hareketine beslediği düşmanlığı o denli çabuk kavrayacak, kendilerini liberallerden siyasal olarak o denli çabuk uzaklaştıracak, ve çeşitli demokratik, devrimci örgüt, sendika ve partilere gireceklerdir.” (Lenin, c.12:s.180)

Görülüyor ki, liberal burjuvaziye karşı “yapıcı tutum”, Leninizmde olmayan, Lenin’in öğretmediği bir şeydir, sahtekarlıktır. Komünistlerin liberal burjuvaziye karşı taktiğinin *birinci* ve temel yönü onu halk sınıflarından *soyutlamaktır*.

Komünistlerin, işçi sınıfının tekeldışı burjuvaziye karşı taktiğinin *ikinci yönü*, onu ana düşman olan tekeldışı burjuvaziye ve emperyalizmden *tarafsızlaştırmaktır*. Burjuvazinin içindeki en ufak, en anlık çelişkilerden bile yararlanmaya, tekeldışı burjuvazinin ana düşmanla aynı safta durmasını önlemeye çalışmak. Tekeldışı burjuvaziye yapılacak sınırlı ve geçici uzlaşmaların bir de böyle bir anlamı vardır (Lenin, c.19.s.304).

Böylece, işçi sınıfının liberal burjuvaziye karşı taktiğinin iki yönünü de görmüş oluyoruz. Birincisi, onu halk sınıflarından soyutlamak. İkincisi, onu ana düşmandan tarafsızlaştırmak. Bunların ikisi de *aynı taktiğin* iki yönüdür. (...)